

СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ТА ЇХ РОЗВИТОК У ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ,
ЗОКРЕМА У КРАЇНАХ ЄС

Черненко С.М.¹, Стороженко О.В.²

¹ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

²Харківський національний університет радіоелектроніки

Are summarized in the article EU' modern approaches to encourage social innovation and accelerate economic convergence of the participating countries.

За рахунок інновацій, процесів глобалізації та міжнародної міграції відбулася докорінна зміна суспільства у сфері комунікаційних та інформаційних технологій. Звичайно, ці зміни суттєво покращили рівень життя в європейських країнах. Водночас, такі зміни не змогли протистояти соціальним викликам.

Європа відіграє провідну роль у впровадженні соціальних інновацій. Зокрема, успішними у цій сфері стали Великобританія та Фінляндія, які мають чимало показових прикладів.

Великобританія. Що відбудеться, наприклад, якщо зібрати разом декілька програмістів та соціальних інноваторів і дати їм лише 48 годин для вирішення низки соціальних проблем? Табір Соціальних Інновацій, який знаходиться та функціонує в Англії, займається саме з'ясуванням цього питання.

Раз на рік такий захід збирає разом найкращих англійських і європейських веб-розробників, дизайнерів та людей, обізнаних з соціальними проблемами. Учасники Табору Соціальних Інновацій збирають ідеї, використовують їх при розробці веб-інструментів, продукують та розвивають соціальні зміни. І усе це – протягом одного лише вік-енду. Працюючи з різними людьми, учасники Табору створюють команди та допомагають перетворити ідею на працюючий прототип, завершений спеціальною комп'ютерною програмою. Наразі Табір Соціальних Інновацій набуває поширення – у 2011 році 7 таких формацій було засновано в Нігерії, Північній Кореї, Австралії, Словаччині, Грузії, Чехії та Азербайджані.

Одна з ідей такого Табору – Доброчинний Обмін. Це он-лайн біржа добродійних дій. Усі товари оцінені відповідно до їх життєздатності з точки зору бізнесу та їх впливу на обрані цілі. Покупці одне в одного купують та продають віртуальні «акції» добродійних дій. Останні після оплати, проведеної першими покупцями, отримують 10 % прибутку від продажу акцій. При зростанні вартості акцій добродійної діяльності, їх віртуальні прихильники можуть отримати прибуток від

продажу за більш високою ціною. Таким чином, добродійна діяльність отримує долю з віртуального ринку і при тому дає змогу інвесторам заробити гроші при зростанні прибутку від успішних добродійних дій.

Благодійний сектор має величезне значення для суспільства. Але оскільки тут діють неприбуткові організації, інвестори не мають можливості заробити гроші на цінності, яку ці організації несуть. Третій сектор, у свою чергу, постійно шукає шляхи фінансування, часто відволікаючись від головної мети і тим самим обмежуючи свій вплив на ті соціальні питання, які він покликаний вирішувати. Оптимальним рішенням для обох сторін – інвесторів та неприбуткових організацій – є взаємна вигода, що полягає у інвестуванні в цінні некомерційні підприємства та отриманні скромної віддачі. Подібного механізму прямого інвестування у неприбуткові організації та отримання фінансової віддачі не існує. А така модель фактично відкриває цілком новий ринок для приватних інвесторів та фондів і дає доступ добродійним організаціям до бодай малої частини величезних ресурсів ринку приватних капіталовкладень без будь-якого контролю або володіння над ними.

Фінляндія. Уряд цієї країни вкладає гроші не лише в технічний розвиток, але й у людський добробут, намагаючись зробити життя громадян легшим та зручнішим. Люди, у свою чергу, відповідають на це більшою працездатністю та щирою любов'ю до батьківщини. Напевно тому фінське суспільство небаїдухе: воно швидко реагує на будь-які зміни та події у світі та країні.

Одним з прикладів соціальних інновацій є створення партнерських або членських ланок. Спочатку виникає зв'язок тільки між людьми з однаковими хобі, інтересами, ідеями чи цілями. Проте з часом вже з'являються досить ефективні соціальні організації, наприклад, міжнародний рух «Лікарі світу проти ядерної зброї», який у 1985 році був нагороджений Нобелівською Премією за те, що його учасники зробили все можливе для заборони ядерних експериментів.

Ще однією фінською інновацією є спеціальний комітет у парламенті, який оцінює законопроекти з точки зору їх впливу на ту чи іншу проблему в перспективі. При розподілі високих посад у Фінляндії діють спеціальні квоти для жінок, а також урівнюються їхні права обиратися на керівні посади та бути обраними під час виборів. Люди з обмеженими фізичними можливостями також беруться до уваги.

У сфері охорони здоров'я фінські лікарі здобули успіх у запобіганні хвороб. Адже значно дешевше запобігти хворобі, аніж лікувати її. Тому дуже поширеним є

медичний огляд у країні, а спорт, активний спосіб життя та спілкування з природою популяризуються за допомогою різноманітних ресурсів.

«Північна Карелія» – ще один успішний проект. Стан здоров'я людей у цій частині Фінляндії не був найкращим. Була схвалена комплексна програма, яка включала обмеження паління, алкоголю, регулярну дієту та фізичну активність. У комплексі з координованою роботою розвинутих соціальних інституцій це допомогло знизити рівень захворюваності та показати людям ефективність такого підходу.

Найвагоміший проект нині – будівництво соціальних квартир та забезпечення людей соціальними перевагами. Щорічно фіни будують квартири для тих, хто не може купити квартиру чи будинок самостійно або взяти позику. Фінляндія є справжнім інноватором у багатьох сферах. Це, в свою чергу, забезпечило Фінляндії статус лідера, в тому числі й у сфері інновацій.

На щастя, в Європі немає браку соціальних інновацій. Щодня тут розробляються нові проекти, ідеї, організації, продукти та бізнес, які відповідають соціальним потребам і проблемам. Успішні в цілому, більшість цих інновацій мають обмежений загальний вплив, тому що вони, як правило, залишаються маленькими та сфокусованими на локальному рівні. Поширення та успішне повторення інновацій, таким чином, є життєво необхідним. Та навіть поширення соціальних підприємств, нових продуктів і послуг саме по собі не може вплинути на широкі масштаби змін, які так необхідні. Глибокі інновації всієї системи – ось що тут потрібно [1]!

Стратегічні рекомендації щодо державного регулювання, які дозволяють вирішити актуальні завдання щодо соціальних інновацій в ЄС, були підготовлені за підсумками проведення у січні 2009 р. тематичного семінару, організованому Бюро європейських політичних радників за участю близько 40 європейських учасників (представників економічного і соціального комітетів Єврокомісії, соціальних партнерів, бізнесу, наукових експертів та ін.) [2].

Література

1. Соціальні інновації як інструмент вирішення суспільних проблем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gurt.org.ua/news/recent/17648/>
2. Бурлай Т.В. Соціальні інновації у процесі економічної конвергенції країн ЄС / Т.В Бурлай // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»: зб. Наук.пр. / НТУУ «КПІ». – К., 2012. – Вип. 9. – С.76-82.